

Datum 2025-01-17

Informationsklass Öppen

Diariernr (åberopas) A711.362/2024

Saknr 000

Polismyndigheten

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.da@regeringskansliet.se

Er referens Ju2024/02286

Utkast till lagrådsremiss Datalagring och tillgång till elektronisk information

Sammanfattning

Polismyndigheten tillstyrker i huvudsak de lämnande förslagen.

Den föreslagna regleringen om nationell säkerhetslagring och de föreslagna ändringarna beträffande lagringsskyldighet och anpassningsskyldighet enligt lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation bedöms kunna innebära ökade möjligheter för Polismyndigheten att förebygga, förhindra, upptäcka och utreda brott.

Polismyndigheten har invändningar mot förslaget om att maskin-till-maskin-tjänster inte ska omfattas av anpassningsskyldigheten och mot förslaget om att lagringstiden för lokaliseringssuppgifter som inte är trafikuppgifter ska vara ett år vid nationell säkerhetslagring.

Polismyndighetens synpunkter

Förlängd lagringstid för uppgifter om abonnemang och förtydliganden av vissa regler (kapitel 5)

Vad gäller lagringsskyldigheten enligt lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation (LEK) ser Polismyndigheten positivt på att lagringsskyldigheten för uppgifter om abonnemang föreslås förlängas till ett år. En sådan förlängning bedöms kunna öka möjligheterna att utreda bland annat brott som kommit till Polismyndighetens kännedom en viss tid efter att de begåtts.

Vad gäller anpassningsskyldigheten enligt LEK är Polismyndigheten positiv till att denna skyldighet föreslås omfatta fler tillhandahållare av tjänster. Polismyndigheten är dock av uppfattningen att maskin-till-maskin-tjänster inte bör undantas från anpassningsskyldigheten. Ett undantag för maskin-till-

maskin-tjänster skulle innebära att vissa beslut om tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation inte kommer att kunna verkställas. Det är vidare tveksamt om ett sådant undantag är förenligt med att anpassningsskyldigheten ska vara utformad på ett så tydligt, enhetligt, säkert och teknik neutralt sätt som möjligt (se dir. 2021:58 s. 12).

Maskin-till-maskin-tjänster är bland annat kopplade till fordon. I brottsutredningar är det inte ovanligt att adresser kopplade till fordon är föremål för hemliga tvångsmedel i syfte att fastställa fordonens positioner. Dessa åtgärder riskerar att försvåras om inte maskin-till-maskin-tjänster omfattas av anpassningsskyldigheten. Med hänsyn till detta och med beaktande av att dessa åtgärder kan förväntas bli ännu vanligare i framtiden är Polismyndighetens uppfattning att även maskin-till-maskin-tjänster bör omfattas av anpassningsskyldigheten.

Slutligen vill Polismyndigheten framhålla att det är positivt att det görs tydligt att även inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet (inhämtningslagen) omfattas av anpassningsskyldigheten.

Nationell säkerhetslagring (kapitel 6)

Polismyndigheten ser mycket positivt på en ökad lagringsskyldighet för uppgifter i syfte att skydda nationell säkerhet (nationell säkerhetslagring). Den föreslagna regleringen är enligt Polismyndigheten överlag ändamålsenligt utformad och väl avvägd. Det är enligt Polismyndigheten särskilt positivt att även allmänt tillgängliga nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster (Noik, se kapitel 7) omfattas av den föreslagna regleringen. Med tanke på att bestämmelserna om nationell säkerhetslagring är avsedda att tillämpas vid allvarliga hot mot Sveriges säkerhet är det enligt Polismyndigheten proportionerligt med den relativt omfattande lagringsskyldighet som föreslås.

Polismyndigheten är emellertid av uppfattningen att lagringstiden för lokaliseringssuppgifter som inte är trafikuppgifter bör vara längre än den tid om ett år som föreslås i utkastet. En längre lagringstid förordades i data-lagringsskyldighetens betänkande (SOU 2023:22), i vilket föreslogs en lagringstid om två år. Som skäl för detta anfördes i betänkandet bland annat att det, för att syftet med lagringen skulle kunna uppnås på bästa sätt, behövdes en helhetsbild och att olika typer av uppgifter därför inte borde ha olika lång lagringstid även om uppgifternas känslighetsgrad kunde variera (s. 223).

Lokaliseringsuppgifter är ofta av stor betydelse i utredningar om grova brott. Det är i dessa förundersökningar inte ovanligt att en del av de brott som utreds ligger en viss tid tillbaka i tiden och att misstankar mot vissa personer uppkommer först efter en längre tids utredningsarbete. För att inte riskera att uppgifter som kan vara av betydelse då inte längre finns kvar bör lagringstiden vara två år även för lokaliseringsuppgifter som inte är trafikuppgifter. Med tanke på att bestämmelserna om nationell säkerhetslagring är avsedda att tillämpas endast vid allvarliga hot mot Sveriges säkerhet är Polismyndighetens åsikt att en lagringstid om två år är proportionerlig.

Många av de brott som föreslås kunna utredas med hjälp av uppgifter från nationell säkerhetslagring ligger inom Säkerhetspolisens ansvarområde. Vissa av brotten är dock sådana som utreds av Polismyndigheten. I 9 § andra stycket 7 i utkastets förslag till lag om lagring av och tillgång till uppgifter om elektronisk kommunikation i syfte att skydda Sveriges säkerhet anges t. ex. att uppgifter från nationell säkerhetslagring ska kunna användas vid utredning av brott som på grund av sin omfattning eller karaktär utgör ett allvarligt hot mot Sveriges säkerhet, om det för brottet inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år. I utkastet anges på s. 155 som exempel på detta grov brottslig verksamhet som blivit så allvarlig att den riskerar att slå ut eller försvaga viktiga funktioner i samhället. Polismyndigheten anser att det är viktigt att kunna utreda denna typ av brottslighet med hjälp av uppgifter från nationell säkerhetslagring och välkomnar förslaget även i denna del. Med hänsyn till att det är fråga om ny lagstiftning avseende hemliga tvångsmedel vill Polismyndigheten dock framhålla att det till ledning för rättstillämpningen vore önskvärt med ytterligare exempel på i vilka situationer bestämmelsen kan vara tillämplig.

Nya regler för tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster (kapitel 7)

I utkastet föreslås att allmänt tillgängliga nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster (Noik) ska omfattas av bestämmelserna om dels anpassningsskyldighet enligt LEK, dels lagringsskyldigheten enligt LEK i fråga om abonnemangsuppgifter.

I betänkandet Datalagring och åtkomst till elektronisk kommunikation (SOU 2023:229) anges på s. 330 som exempel på Noik bland annat Snapchat och Tik Tok. Utöver dessa båda tjänster finns ett mycket stort antal liknande kommunikationstjänster.

Tjänster av detta slag används i mycket stor utsträckning för legitima ändamål, men det kan knappast råda någon tvekan om att tjänsterna inte sällan också används för att planera och utföra brott. Mot denna bakgrund är det mycket positivt att tillhandahållarna av denna typ av tjänster föreslås omfattas av lagringsskyldigheten avseende uppgifter om abonnemang och av anpassningsskyldigheten. Härigenom blir tillhandahållarna skyldiga att lagra abonnemangsuppgifter samt bedriva sin verksamhet dels så att beslut om hemliga tvångsmedel kan verkställas och så att verkställandet inte röjs, dels utan dröjsmål lämna ut uppgifter och göra detta på ett sätt så att utlämnande inte röjs.

Vad gäller anpassningsskyldighetens förhållande till krypterad information vill Polismyndigheten framhålla följande. I utkastet föreslås inga materiella ändringar av anpassningsskyldigheten. Det föreslås inte heller att någon generell sårbarhet ska införas i krypteringen eller att systematiska bakdörrar ska skapas. Utkastets förslag innebär endast att tillhandahållare av Noik ska jämföras med teleoperatörer i fråga om anpassningsskyldighet. Polismyndigheten delar den uppfattning som förs fram i betänkandet (s. 422), nämligen att det är fullt möjligt för tillhandahållare av Noik att utforma sina tjänster så att kravet på säkerhet och skydd för kommunikation tillgodoses även om en anpassningsskyldighet införs. Polismyndigheten instämmer också i det som anförs i utkastet (s. 88) om att den närmare skyldigheten i de enskilda fallen, exempelvis vad som ska krävas i form av tekniska lösningar, i slutändan blir en fråga för rättstillämpningen och praxis att avgöra. Sammanfattningsvis anser Polismyndigheten att förekomsten av krypterad information inte utgör hinder mot att ålägga tillhandahållare av Noik anpassningsskyldighet på sätt som föreslås i utkastet.

Polismyndigheten ser det också som angeläget att tystnadsplikten enligt LEK, på sätt som föreslås i utkastet, omfattar även tillhandahållare av Noik.

Sanktionsavgifter (kapitel 8)

Polismyndigheten välkomnar förslaget om möjlighet till sanktionsavgift för bristande uppfyllelse av lagringsskyldighet och att denna möjlighet till sanktionsavgift också föreslås omfatta tillhandahållare av Noik. Polismyndigheten ser även positivt på att den föreslagna regleringen innebär att även tillhandahållare av Noik ska kunna åläggas sanktionsavgift för bristande uppfyllelse av anpassningsskyldighet.

Det är enligt Polismyndighetens uppfattning också positivt att det föreslås att bestämmelsen om sanktionsavgift även ska omfatta inhämtning enligt inhämtningslagen.

Konsekvenser för Polismyndigheten

Ett genomförande av utkastets förslag bedöms få positiva konsekvenser för Polismyndighetens verksamhet.

Uppgifter om elektronisk kommunikation är av stor betydelse både i Polismyndighetens underrättelseverksamhet och i myndighetens brottsutredande verksamhet. Förutsättningarna för att få tillgång till sådana uppgifter är inte bara att tillstånd till hemliga tvångsmedel ges utan också att uppgifterna finns bevarade. Möjligheterna att använda hemliga tvångsmedel på ett effektivt sätt är beroende både av att besluten kan verkställas snabbt och utan att röjas samt av att uppgifter lämnas ut i ett lämpligt format. Med hänsyn till de föreslagna ändringarna avseende lagringsskyldighet och anpassningsskyldighet bedöms ett genomförande av förslaget innebära ökade möjligheter för Polismyndigheten att förebygga, förhindra, upptäcka och utreda brott.

Den rådande situation med både omfattande och allvarlig brottslighet samt ett försämrat säkerhetsläge ställer enligt Polismyndigheten krav på särskilda åtgärder. Genom den föreslagna regleringen om nationell säkerhetslagring ges Polismyndigheten bättre möjligheter att förebygga, förhindra, upptäcka och utreda grovare brott som utgör allvarliga hot mot Sveriges säkerhet.

Detta yttrandet har beslutats av gruppchefen Marie Skåninger. Ärendet har föredragits av juristen Mikael Karlsson. Rättschefen Gunilla Hedwall har deltagit vid den slutliga handläggningen. Rikspolischefen Petra Lundh har informerats om yttrandet.

POLISMYNDIGHETEN

Marie Skåninger

Mikael Karlsson

Kopia till

Justitiedepartementet (PO)
Arbetsstagarorganisationerna
Rikspolischefens kansli